

SVENSKAR I VÄRLDEN

SVENSKAR I VÄRLDEN

Sverige och den globala marknaden för kompetens

Av Cecilia Borglin

Det råder stor internationell konkurrens om kompetens. Sverige är ett litet land i stort behov av kompetens, eftersom den bidrar till Sveriges tillväxt och konkurrenskraft. Att attrahera utländsk kompetens är viktigt för det svenska näringslivet och samhället i stort. Men lika avgörande är det att kunna attrahera och behålla svensk kompetens med internationell erfarenhet.

Iden nytkomna boken "Sverige och den globala marknaden för kompetens – hur ta tillvara kunskapskapitalet och bli en attraktiv medborgare?" (Ekerlids förlag, 2020) får läsaren ta del av en historisk översikt över kompetensinvandringens industriella betydelse i Sverige. Samtidigt beskrivs vilken roll HR-avdelningen spelar, och hur andra länder gör för att stimulera och stödja utflyttande medborgare och sedan aktivt locka tillbaka dem. Författaren Gunnar Eliasson, som är professor emeritus i industriell ekonomi/dynamik vid KTH i Stockholm, har bland annat undersökt vilka svårigheter som alltför ofta uppstår när svenskar återvänder hem efter några år utomlands.

Delat ansvar

Bakgrunden till boken var Svenskar i Världens behov att få en bättre överblick hur det kommer sig att hemvändande svenskar har svårt att komma tillbaka till den svenska arbetsmarknaden – och detta i en tid då svenska bolag skriker efter kompetens.

Problemen som kan uppstå när man som svensk återvänder efter några år utomlands varierar självfallet från individ till individ. Enligt författaren ligger ansvar och åtgärder på tre nivåer: individen, arbetsgivaren och samhället. För individens del handlar det bland annat om att vårda relationen med sina chefer och HR-avdelningen i Sverige under tiden man jobbar utomlands. Kräv ett specifikt kontrakt av arbetsgivaren vad gäller bland annat de ekonomiska villkoren för hemvändandet, anser Eliasson. Detta blir speciellt viktigt i de fall då återvändandet till företagets Sverigekontor inte blir tillfredsställande.

HR-avdelningens placering i företagets organisation avgör vilken betydelse som kompetensförsörjningen får inom bolaget. Genom att snarare se sig som "kund" på kompetensmarknaden menar Eliasson att HR har ett särskilt ansvar att medverka till att hemvändarnas problem minimeras.

Slutligen, ett väl fungerande regelverk för hur kompetent arbetskraft ska kunna röra sig smidigt på kompetensmarknaden måste till. I den framväxande gig-ekonomin, med lösare förbindelser till företag och osäkrare inkomster, kommer det att bli nödvändigt att se över dagens regelsystem.

För många som återvänder har egenföretagandet blivit enda alternativet när det har varit omöjligt att hitta jobb. Eliasson anser att individer med ojämna inkomster bör kunna lösa sitt socialförsäkrings- och pensionssystem genom att investera i så kallade medborgarkonton, där beskattning sker först när uttag görs.

Attitydförändring behövs

Svenskar i Världen, SVIV, kommer i kontakt med många återvändande svenskar som beskriver sin frustration över hur svårt det kan vara att komma tillbaka till Sverige och den svenska arbetsmarknaden. Många menar att deras svenska ursprung väckte positiv uppmärksamhet i landet de bodde i, men tillbaka i Sverige ansågs deras tid utomlands vara ointressant. Och inte sällan drabbas erfarna svenskar av åldersdiskriminering i Sverige, där motsvarande ålder i exempelvis USA ses som en tillgång. Inom ramen för Svenskar i Världens påverkansarbete ingår attitydförändring kopplat till hemvändande utlandssvenskar. Förhoppningsvis kan boken kasta välbehövligt ljus på detta. **S**

Summary in English: Sweden is a small country with a big appetite for professional competence, because it is a prerequisite for the country's growth and competitiveness. Yet returning Swedish expat professionals sometimes encounter difficulties finding suitable employment back home. To make things worse, senior professionals often suffer from age discrimination in the Swedish employment market, whereas advanced age is viewed favourably by employers in the USA. An overall change in attitude to returning expats and their international skills is therefore needed. (See also SVIV article on page 27 of the February 2020 issue of Swedish Press.)